

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. de heer drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Nijmegen, 24 januari 2019

Betreft: reactie op het wetsvoorstel 'Pensioenverdeling bij scheiding 2021'

Geachte heer Koolmees,

Graag voldoen we vanuit RFEA, Register Financieel Echtscheidingsadviseurs, aan uw verzoek om te reageren op het wetsvoorstel 'Pensioenverdeling bij scheiding 2021'.

De RFEA bewaakt de kwaliteit van het keurmerk Financieel Echtscheidingsadviseur. Zij stelt eisen aan de opleiding, de permanente educatie en de examens en ziet toe op naleving van de gedragscode RFEA met als doel de scheidende consument op een zorgvuldige wijze te begeleiden en te adviseren bij een (echt)scheiding.

Algemeen

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het wetsvoorstel. Wij zien een aantal verbeteringen, zoals de voorgenomen automatische verwerking van de scheiding bij pensioenuitvoerders. Echter, de voorgestelde positieve effecten van het wetsvoorstel worden in onze optiek niet of onvoldoende bereikt.

Zo wordt de doelstelling met betrekking tot het verbeteren van de pensioenverdeling, het vergroten van het inzicht in het pensioeninkomen en handelingsperspectief van een ex-partner na scheiding, met dit wetsvoorstel naar onze mening niet of onvoldoende behaald. Ook zetten wij vraagtekens bij de te verwachten kostenbesparingen bij pensioenuitvoerders.

Het wetsvoorstel doornemend blijkt dat op onderdelen zelfs een tegenovergesteld effect te verwachten valt. Voor scheidende consumenten nemen risico's toe, worden zaken ingewikkelder en zal het totale scheidingsproces wellicht meer tijd in beslag nemen en (advies) kosten toenemen. Ook voor de verschillende scheidingsprofessionals nemen regelgeving en uitzonderingen op de regel toe en ontstaan er meer kansen op escalatie tijdens de gesprekken met de aanstaande exen.

De gedeeltelijke kostenbesparingen die worden verwacht bij pensioenuitvoerders door vereenvoudiging van de pensioenadministraties, zullen grotendeels worden teniet gedaan door nieuwe verzoeken zoals pro-forma pensioenberekeningen. Daarnaast zal implementatie van dit wetsvoorstel in deze vorm veel tijd kosten en daarmee kostenverhogend werken.

Hieronder benoemen wij graag een aantal knelpunten die door de leden van ons kwaliteitsregister in de dagelijkse praktijk van financieel echtscheidingsadvies worden ervaren of die worden voorzien op verschillende onderdelen.

Het betreft de volgende items:

- 1. Eenduidig wettelijk kader**
- 2. Conversie als de standaard**
- 3. Meldingstermijn en instemmingsvereiste**
- 4. Onderscheid in consumentengroepen**

We lichten ze hieronder toe.

1. Eenduidig wettelijk kader

Indien het wetsvoorstel Pensioenverdeling bij scheiding 2021 doorgang vindt, zal dit komen te bestaan naast de Wet VPS. Pensioenverdeling bij scheidingen die vóór de inwerkingtreding van de Wet Pensioenverdeling bij Scheiding 2021 zijn ingeschreven, zullen afgewikkeld worden op grond van de Wet VPS. Dit betekent dat de wet Pensioenverdeling bij Scheiding 2021 alleen van toepassing zal zijn op scheidingen die op of ná 1 januari 2021 worden ingeschreven. Zo blijven er, net als door de invoering van de wettelijk beperkte gemeenschap, meerdere systemen naast elkaar bestaan.

RFEA vindt het jammer dat de gelegenheid van dit wetsvoorstel niet wordt benut om te voorzien in één helder wettelijk kader met daarin opgenomen alle regels over pensioenverdeling bij scheiding. Het samenvatten van alle verdelingsregels in één wet verdient naar onze mening sterke aanbeveling in het belang van consumenten en scheidingsprofessionals.

2. Conversie als de standaard

Met de keuze voor standaardconversie beoogt u dat partners 'echt' scheiden en daarmee ook afhankelijkheid tussen ex-partners na de scheiding op pensioengebied doorbreken. In de kern is dit een goede gedachte. Echter, deze heeft ook een keerzijde met een aantal mogelijk negatieve effecten.

We maken ons daarbij met name zorgen over de financieel kwetsbare groepen, zoals vrouwen boven de 50 die een lange huwelijksperiode achter de rug hebben en gescheiden ouders met de zorg voor jonge kinderen. Het recht op een bijzonder partnerpensioen na overlijden van de ex-partner komt voor deze groepen immers te vervallen, omdat het ook wordt geconverteerd in een ouderdagpensioen. Zonder medewerking van de ex kan hiervoor geen voorziening worden getroffen. Wij zijn van mening dat hiermee de beoogde financiële onafhankelijkheid niet wordt bereikt en er voor consumenten risico's ontstaan, indien hierop niet wordt geattendeerd of over wordt geadviseerd.

In het gunstigste geval werkt de ex mee aan bovengenoemde problematiek, maar dan blijft nog de mogelijkheid bestaan dat het verzekeringstechnisch gezien niet mogelijk is om een overlijdensrisicoverzekering af te sluiten, bijvoorbeeld wegens gezondheidsredenen of is de hoogte van de verzekeringspremie niet op te brengen.

Indien medewerking uitblijft (wat in de praktijk regelmatig voorkomt) blijft er geen andere optie over dan dit via pensioenverweer af te dwingen. Echter, een beroep op pensioenverweer is in de praktijk alleen mogelijk als de pensioengerechtigde degene is die het verzoekschrift tot echtscheiding heeft ingediend. Terwijl veel partners via mediation in overleg naar oplossingen zoeken en dus uiteindelijk een gemeenschappelijk verzoekschrift tot echtscheiding indienen. Juist de eenzijdige procedure moet voorkomen worden wegens de impact die dit heeft op de aanstaande exen en hun kinderen.

Aan de andere kant wordt in het wetsvoorstel zowel de hoogte als duur van het partnerpensioen beperkt. Waar de vereveningsgerechtigde onder de huidige wetgeving nog recht heeft op het volledige partnerpensioen (ook als dit vóór huwelijk of relatie is opgebouwd), is dit in het wetsvoorstel beperkt tot 50% van hetgeen tijdens het huwelijk is opgebouwd. Het argument dat hiermee aansluiting wordt gezocht met het per 1 januari 2018 gewijzigde huwelijksvermogensrecht is ons niet duidelijk nu de Pensioenwet en het huwelijksvermogensrecht los van elkaar staan.

Verder verwachten wij dat er meer discussie zal ontstaan tussen exen tijdens een scheiding met het risico op escalatie en daarmee meer vechtscheidingen. Dit kan een toename betekenen van meer eenzijdige procedures en beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand.

Tot slot verwachten wij als gevolg van standaardconversie juist een toename van de administratieve lasten bij pensioenuitvoerders, omdat consumenten vaker een pro forma berekening zullen opvragen van de te verwachten uitkomst van de conversie. Dit werkt vertragend op het gehele scheidingsproces met mogelijke escalatierisico's als gevolg.

Wij vragen u met klem nog eens goed te kijken naar het effect van standaardconversie op bovengenoemde elementen en daarin ook de kwetsbare positie van de (aanstaande ex) partner van de pensioendeelnemer mee te wegen.

3. Meldingstermijn en instemmingsvereiste

Het verkorten van de meldingstermijn of reactieperiode van twee jaar tot zes of twee maanden is in de basis een goede zaak. Het hanteren van een (te) lange reactieperiode brengt het risico met zich mee dat het melden wordt vergeten of minder belangrijk lijkt. Het feit dat er niet langer een meldingsformulier hoeft te worden gestuurd binnen twee jaar, maar nu automatisch de wettelijke regeling wordt uitgevoerd juichen wij toe. In de praktijk wordt deze handeling als lastig ervaren en ook vaak vergeten. Dit knelpunt kan overigens eenvoudig worden weggenomen in het huidige stelsel, door in de huidige Wet VPS de automatische verwerking van de standaardverevening door te voeren. Gelijk aan als nu in het wetsvoorstel voor de conversie wordt voorgesteld.

Dat er in het voorliggende wetsvoorstel verschillende termijnen worden gehanteerd, namelijk zes of twee maanden bij reeds ingegane pensioenen, zal voor consumenten verwarrend werken. Vanwege de wens tot vereenvoudiging geven wij u in overweging deze termijnen gelijk te stellen en deze te verruimen naar één jaar.

Wij hebben namelijk onze twijfels of de meldingstermijn van zes maanden voldoende is. Vanuit de praktijkervaring van onze adviseurs merken we dat communicatie tijdens scheidingen tijd kost en soms weerbarstig kan zijn. Teveel tijdsdruk is daarbij dan niet behulpzaam. Mede omdat de voorgestelde conversie onomkeerbaar is, dient hierover goed nagedacht te worden en ter zake advies te worden ingewonnen. Voldoende rust en dus tijd tijdens een dergelijk proces zijn cruciaal. Wij adviseren u derhalve om voor de meldingstermijn een minimumperiode van één jaar te hanteren, zeker in geval van eenzijdige procedures die in de regel meer tijd kosten.

Als consumenten zich dan keurig op tijd hebben gemeld, speelt nog het aspect van het instemmingsvereiste. Uw wetsvoorstel op dit punt doornemend, is het voor ons niet duidelijk in welke situaties een pensioenuitvoerder de medewerking kan weigeren of dat het wellicht ook mogelijk is dat een uitvoerder zonder uitleg van redenen medewerking mag weigeren. Dit wordt een uiterst onzekere factor tijdens het scheidingsproces. Wellicht geeft dit een kostenbesparing bij pensioenuitvoerders. Echter, dit kan volgens ons niet op deze manier door u beoogd zijn. Daarnaast draagt het absoluut niet bij aan het handelingsperspectief van de scheidende consument.

Wij vragen ons af of het instemmingsvereiste noodzakelijk is om te handhaven. Indien dit wel het geval is, bevelen wij aan een uniforme werkwijze te hanteren door de verschillende pensioenuitvoerders. Dit om te voorkomen dat ieder zijn eigen regels maakt en de scheidende consument door de bomen het bos niet meer ziet.

4. Onderscheid in consumentengroepen

Afwijkende regelgeving voor DGA's

Een deel van onze leden adviseert zowel particulieren als ondernemers bij een scheiding. Het valt ons op dat het bijzonder partnerpensioen ten behoeve van de gewezen echtgenoot of gewezen geregistreerd partner van de DGA (thans art. 3a Wet VPS) straks onder art. 8 van de nieuwe wet komt te vallen, maar dat de gewezen echtgenoot of gewezen geregistreerd partner bij scheiding een aanspraak op bijzonder partnerpensioen verkrijgt dat gelijk is aan het tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap door de DGA opgebouwde partnerpensioen. Dit is dus een afwijking van de standaard situatie waarin de gewezen partner slechts de helft van het tijdens de relatie opgebouwde partnerpensioen verkrijgt. Het is ons niet duidelijk waarom dit zo is. Is dit onderscheid de bedoeling en waarom?

Afwijkende regelgeving voor samenwoners

Het aantal ongehuwd samenwonenden neemt toe. In de huidige maatschappelijke omstandigheden vinden wij het logisch dat ook deze groep de mogelijkheid krijgt het ouderdomspensioen, opgebouwd tijdens de samenwoonperiode, bij scheiding te verdelen. Uw wetsvoorstel biedt hiervoor echter geen ruimte. Wij beseffen dat automatische verwerking nog niet mogelijk is, omdat er door de Basisregistratie Personen geen melding wordt gedaan aan het einde van de samenwoonperiode. Maar dit hiaat mag geen reden zijn om de uitsluiting van samenwoners tot de verdeling van het ouderdomspensioen te laten bestaan.

Wij adviseren u het wetsvoorstel op bovengenoemde punten te heroverwegen en de gedane suggesties ter harte te nemen bij deze heroverweging.

Uiteraard zijn wij graag bereid om bij vragen een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
Vereniging RFEA

Anneke Janssen
Voorzitter